

► **Tomáš Pešina z Čechorodu:
Ucalegon Germaniae, Italiae et Poloniae – Hungaria
flamma belli Turcici ardens, Pragae 1663 / Ucalegon
Německa, Itálie a Polska – Uhry hořící plamenem
turecké války, Praha 1663**

■ **Historické otázky přímé**

1. Pešina zaměřil svůj spis proti osmanské říši, která s sebou přináší jiný právní systém („mohamedánský zákon“, šaríja).
2. Ačkoli nepřítelem je osmanská říše, Pešina mluví o Turcích, kteří jsou jen jedním z národů či etnik (do osmanské říše patřili i Arabové, Egypťané, balkánské národy atd.), oba pojmy mu evidentně splývají; odlišnost je totiž definovaná zejména nábožensky (Turci vystupují jako „bezbožný nepřítel“).
3. Dílo je určeno především pro bezprostřední sousedy Uher (Německo, Itálie, Polsko), a poté pro západní Evropu. A adresáty jsou Němci (užívány pro ně termíny jako Bavoři, Sasové, Pomořané; Německo je jen geografický pojem), Francouzi a Holanďané, kteří mají přijít na řadu jako oběť osmanské rozpínavosti ihned po střední Evropě.
4. U Čechů i Němců existuje podle Pešiny tradice zápolení s Osmany, kdysi pro slávu, nyní pro přežití; české země jsou bezprostředně ohroženy hned po Uhrách.
5. Ohroženo je hlavně Uherské království (nazývané také jako „předsunutá bašta křesťanstva“ – *antemurale Christianitatis*).

■ **Historické otázky kontextuální**

1. Slavnou větu „*alea iacta est*“ pronesl podle tradice Gaius Iulius Caesar po překročení řeky Rubikon během občanské války v antickém Římě.
2. Asi nejznámějším příměrem je *Skylla a Charybda* z Odysseova putování, představující odkaz na (v 17. století) obecně známé místo antické mytologie (dvě obludy, mezi nimiž nelze proplout). Budování takové paralely mělo pomoci lepšímu porozumění vysvětlované situaci; příklady z antických bájí byly díky oceňování antických společností navíc vnímány jako zdroj prastaré a úctyhodné moudrosti.
3. Papež se snažil spojit katolické vládce v boji proti Osmanům, pro toto spojení se užíval název „Svatá liga“ (v 16. století proti nepřátelům papežského státu, nyní roku 1684 proti Osmanům), vyhlásil ji papež Inocenc XI. na přání císaře Leopolda I. po odražení Turků od Vídně (1683); členy byly Polsko, habsburská monarchie, Benátky a později Rusko. Za papežovým krokem je třeba vnímat i snahu posílit vlastní prestiž uprostřed Evropy.

4. Místo se nachází ve 2. knize, verš 311; např. Publius Vergilius Maro, *Aeneis*, Praha 2018, s. 51 dostupné také jako e-kniha na:

<https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/42/12/71/aeneis.pdf>

Vergilius popisuje v úryvku eposu zánik Tróje, dobyté Řeky, kdy se trojský hrdina Aeneás konečně chopil meče a vrhl se do boje proti nepříteli, jakmile viděl zkázu okolo sebe, včetně hořícího domu svého souseda Ucalegonta. Tróju sice nezachránil, ale zachránil svůj život i život svého starého otce Anchísa, kterého nesl hořícími plameny na zádech. Sám Ucalegon ve Vergiliově eposu nevystupuje, a tak byl Pešinou využit jen jako majitel sousedního domu, který slouží k tomu, abychom si uvědomili nebezpečí, před nímž jsme dosud zavírali oči a nechtěli si jej připustit.